

Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
Studijski program: Fizička kultura i zdravi stilovi života

Nastavni predmet
RVANJE

ISTORIJAT RVANJA

Dr. Amel Mekić, van. prof.
amelmekic21@gmail.com

Teško da bi se mogao naći neki sport s tako bogatom historijskom dokumentacijom i više hiljada godina starom tradicijom kao što je rvanje. Ono nema svoga izumitelja, kao mnogi moderni sportovi, i slobodno se može reći da je staro gotovo toliko koliko i samo čovječanstvo. Početni oblici rvanja vezani su za životne i vojne potrebe. Tako, na primjer, u skandinavskim načinima rvanja hvatovi za noge nisu bili popularni jer je odjeća ometala njihovu upotrebu.

Narodi koji su ratovali na konjima upotrebljavali su hvatove za odjeću, kao u mongolskom rvanju boh, tatarskom kurješu, kazahstanskom sajsu, kirgiskom oadarišu. Dok su neki narodi više koristili brzinu i tehniku (Japanci, Kinezi, Korejanci, Turci), drugi su preferirali snagu u borbi sa obuhvatom (Slaveni, Kelti, Gruzijci, Skandinavci, Gali, Germani). S razvojem vojne tehnike i naoružanja, rvanje gubi svoj prvobitni značaj, ali i dalje ostaje nezamjenjivo sredstvo fizičke i psihološke pripreme za podizanje radne i vojne sposobnosti.

Mongolski „BOH“

Tatarski „KURJAŠU“

Istorijski podatci o rvanju kao sredstvu tjelesnog odgoja stari su više od 5000 godina. Kameni nož i njegove korice s uklesanim motivima rvača pripadaju u najvrijedniji i najstariji trag o rvanju (3100 god p.n.e). Nož je pronađen u grobnici Djabal el – Arak, a čuva se u muzeju Louvre, u Parizu. Ne manje vrijedni dokumenti o rvanju nađeni su u jednoj grobnici V. Dinastije egipatskih faraona (2494 – 2345. God. p.n.e)

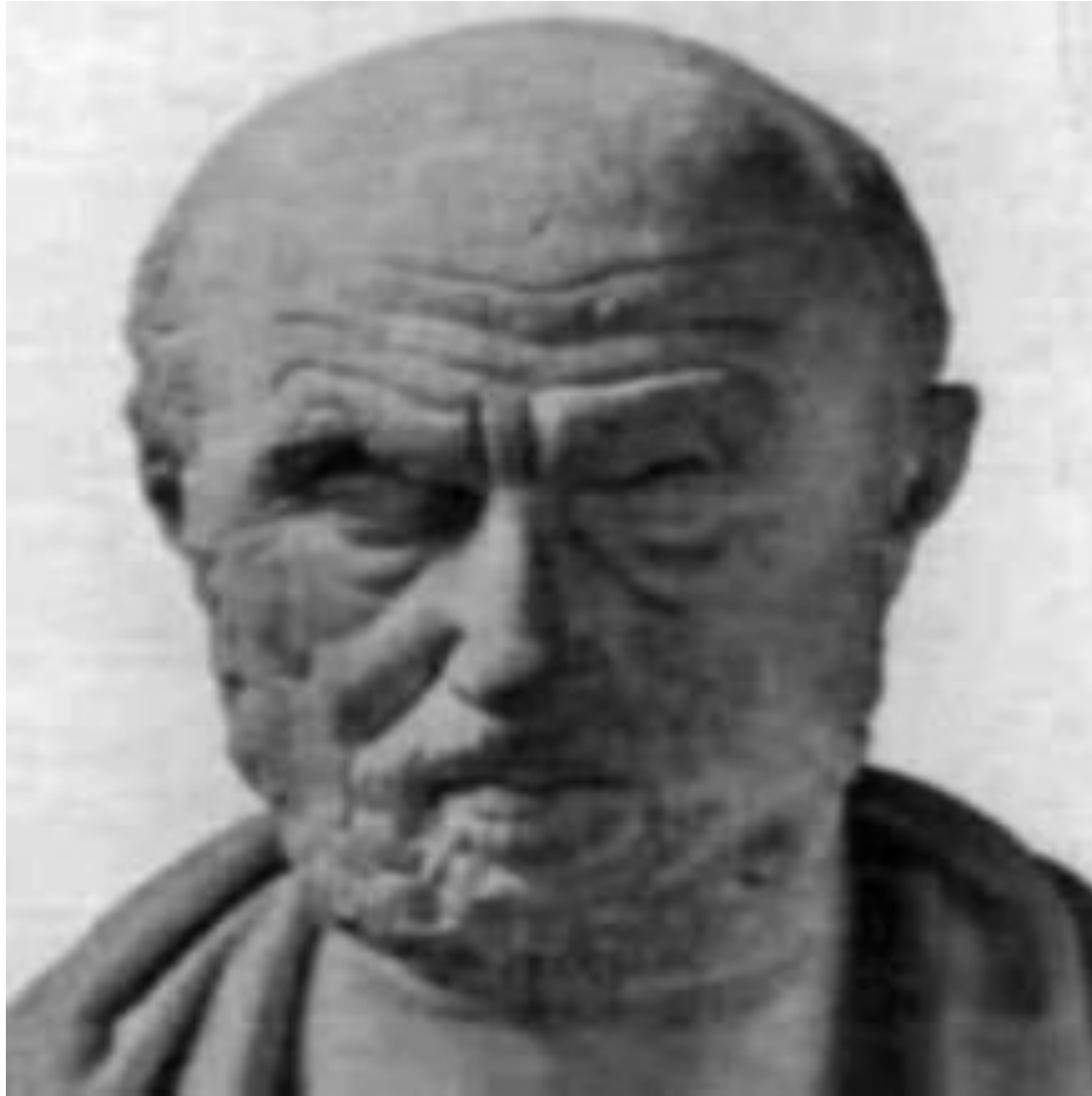

Nož i korice sa motivima hrvača
(3100 god. P.n.e)

Isto su tako u kraljevskim grobnicama XI. i XII. Dinastije u Egiptu (2050-1800.god. p.n.e) nađene freske koje u 400 slika prikazuju vrlo bogatu i raznoliku tehniku rvanja u stojećem i parternom položaju.

Rvači – Sjeverna Sahara,
grobnica Ptah – Hotepa (2300 god. P.n.e)

Hipokrat - Otac medicine (u mladosti se bavio rvanjem)

U Homerovoj Ilijadi otpjevan je rvački dvoboj između Odiseja i Ajaksa povodom pogrebne svečanosti za vrijeme trojanskog rata u XII.st.p.n.e. Rvačka su se takmičenja u to doba provodila bez težinskih kategorija, borba nije imala vremenska ograničenja i vodila se do pobjede na palestri (površini specijalno za toj pripremljenoj: dole mehka, rahla zemlja, a odozgo sloj pijeska).

Prije borbe borci bi se namazali maslinovim uljem i posipali pijeskom tako da je tijelo postalo klizavo pa je ostvariti zahvat bilo znatno teže nego u običnim uvjetima. Do pobjede se dolazilo tako da se protivnika moralo baciti ili oboriti tri puta na zemlju. Zahvat se smatrao ispravnima ako je bačeni rvač dotakao zemlju nekim djelom iznad koljena.

Istoričari su utvrdili da su prve olimpijske igre održane 776. godine p.n.e..

Rvanje je bilo glavna sportska disciplina olimpijskih igara kao samostalna disciplina kao kruna pentatlona, i u okviru pankrationa. O podvizima rvača tog vremena ostali su zapisi u kojima ima istine i legende.

Borba Herakla i Anteja (Pariz, Muzej Louvre)

Rvanje u staroj Grčkoj

- Na Olimpijskim igrama starog doba rvanje je zastupljeno od 708 godine p.n.e. u okviru pentatlona - 5 disciplina (disk, koplje, skok u dalj, trčanje i rvanje). Najpoznatiji rvač je bio Milon iz Krotona (učenik Pitagore) koji je bio 6 puta olimpijski šampion.

Najslavniji rvač bio je Milon iz Krotona koji je 30 godina bio nepobijeđen, 6 puta je bio pobjednik olimpijskih igara, 4 puta pobjednik na pitijskim, 10 puta na ismijskim i 9 puta na nemijskim igrama. Bio je vrlo učen i obrazovan, omiljen i cijenjen među sugrađanima. Neprijatelji su ga poštovali kada je vodio svoje građane u bitkama. Jedna legenda o Milonovoj ogromnoj snazi govori da je svojim leđima zadržao strop zgrade koja se počela rušiti za vrijeme jednog predavanja njegovog slavnog učitelja Pitagore. U drugoj se govori da je prije početka olimpijskih igara, da bi impresionirao svoje protivnike i publiku, otrčao cijeli krug oko stadiona noseći bika na leđima. Postoje zapisi o nadljudskoj snazi Herkulesa, za kojeg se govorilo da pomaže sirotinji i kažnjava pokvarenjaštvo. Pobjednike Olimpijskih igara u rvanju nazivali su počasnim imenom „prvi do Herkulesa“.

Pentatlon ili petoboj uveden je u Olimpijski program 708. god p.n.e., a sastojao se od bacanja koplja, bacanja diska, skoka u dalj, trčanja i rvanja, kao najvažnije discipline. Prema mnogim zapisima, slikama, reljefima i skulpturama može se zaključiti da su se u rvanju koristili elementi tehnike slobodnog stila. Zahvati opasni po zdravlje nisu bili dopušteni, ali kasnije, pojavom pankrationa, dozvoljeni su i zahvati kojima se mogla protivniku nanijeti ozljeda da bi ga se onesposobilo za daljnju borbu.

Starogrčki srebreni novčić sa motivima rvača (400 – 370 god. p.n.e.)

U doba Rimskog carstva, rvanje postaje važno sredstvo za pripremu rimskih vojnika i gladijatora. Grčki treneri i učitelji, koji su rimske patricije učili rvanju, uspjeli su sintetizirati dinamično rvanje Etrušćana i grčke načine. Međutim, Rimljani su više koristili pankration u kojima su bile dopuštene i različite poluge, ozljeđivanje protivnika, čak i smrtonosni zahvati. U Rimu se pojavljuju i gladijatorske igre koje su u početku imale takmičarski karakter, ali su potpuno prerasle u krvave obračune među gladijatorima ili između gladijatora i divljih zvijeri. Sve je to napravljeno radi zabave bogatih robovlasnika te odvratanje pažnje ljudi od problema u državi. Tako je rvanje počelo gubiti svoju odgojnu-obrazovnu vrijednost, a s jačanjem kršćanstva, 394. godine Teodozije i ukida takmičenje. Tako su olimpijske vrijednosti tonule u mračno doba srednjeg vijeka, ali ipak rvanje je uspjelo preživjeti jer je tadašnja elita u palačama i dvorcima i dalje prakticiralo hrvanje.

U Evropi je aristokracija rvanje koristila u svom sistemu tjelesnog odgoja (na primjer, u odgoju mladih vitezova u sklopu 7 viteških vještina), a zbog njegove pristupačnosti koristile su ga i šire narodne mase.

Veliki doprinos razvoju rvanja dali su predstavnici filantropističke pedagogije u XVIII. i XIX. St Guts-Muts, Vieth, Rousseau, Komensky i drugi, koji su rvanje smatrali izvanrednim sredstvom tjelesnog odgoja

Rvanje u srednjem vijeku

- Tokom srednjeg vijeka i renesanse, rvanje je praktikovala društvena elita, u dvorcima i palačama. Brojni slikari i pisci slavili su rvanje i ohrabivali njegovu praksu: Karavađo, Poussin, Rembrandt, Courbet, Rabelais, Rousseau, Montaigne, Locke i drugi. Zanimljivo je pomenuti i to da je prva knjiga koja je štampana izašla 1500. godine i da je već 1512. godine izašao priručnik za rvanje u boji čiji je autor bio njemački umjetnik Albrecht Durer.

Vieth piše kako nema tako dobre gimnastike za tijelo kao što je rvanje i kao kruna tjelesnog odgoja uvršten je školski program. Krajem XIX. St. Naglo se počelo razvijati profesionalno rvanje koje je zahtijevalo specijalni režim života, teške svakodnevne treninge i druge uvjete nedostupne rvačima narodnih načina rvanja i amaterima. Osim toga nisu postojale ni težinske kategorije. Rvačke aktivnosti odvijale su se kao cirkuske priredbe, egzibicija i pojedinačna europska i svjetska prvenstva.

Rvanje na prvim obnovljenim Olimpijskim igrama

- Na programu prvih obnovljenih Olimpijskih igara 1896. godine našlo se i rvanje. Tokom rvačkog turnira u Atini nije bilo težinskih kategorija, a svih pet takmičara borilo se po pravilima sličnim onima u profesionalnom grčko-rimskom rvanju. Mečevi su trajali sve dok jedan od takmičara ne bi pobijedio. Bilo je dozvoljeno da prekinu i nastave mečeve sledećeg dana. Prvi olimpijski šampion bio je njemački sportista Schumann koji nije bio trenirani rvač.

Rvačka takmičenja u staroj Grčkoj i Rimu održavala su se slobodnim načinom. Današnji način grčko-rimski način nastao je u XV. St. u Francuskoj oblasti Rhone i Garhonne. Uzeti su pozitivni etički principi rvanja drevnih Grka, a zabranjeni su svi opasni i bolni zahvati te borba sa hvatom za noge, kao i korištenje nogu. Kasnije, ekspanzijom Francuske, grčko-rimski stil se proširio Evropom i stekao mnoge pristalice. Prvo rvačko svjetsko prvenstvo organizovao je Pariški Jurnal des sports 1898. god.

U Parizu uz sudjelovanje 30 rvača. Pobjednik je bio francuski rvač Paul Pons

1899. god. Pobjednik je bio Kara Ahmet (Turska)

1898. god. Georg Hackenschmidt je postao u Beču prvak Europe

1901. god. Georg. koga su zvali ruski lav, osvojio je u Parizu naslov prvaka svijeta.

Čuveni rvači s početka XX. St. Bili su još Ivan Podubni, Georg Lurih, Nikolaj Vahturov, Ivan Šemjakin, Pjotr Jankovski (Rus), Vladislav Pitlašinski (Poljska), Nikola Petrov (Bugarska), Jean Brojasse (Francuska), Jakob Koch (Njemačka), Lara Ahbis i dr.

Na početku XX. st. sportovi snage (rvanje, dizanje tegova, bacanje kugle, bacanje diska i potezanje užeta) bili su povezani. Prva Svjetska rvačka federacija osnovana je 1905. god. u Duisburgu, prema podacima Stena Svensona na inicijativu Njemačkog atletskog saveza. To je vjerovatno dovelo do uvođenja težinskih kategorija, što je izuzetno važno za daljnji razvoj hrvanja. Tako se naprimjer, na Olimpijskim igrama u St. Luisu 1904. God. rvalo samo slobodnim stilom u 7 težinskih kategorija, 1908. god. u Londonu u 4 težinske kategorije u grčko-rimskim i u 5 kategorija slobodnim stilom

- Na OI u Sent Luisu 1904 godine prvi put se pojavljuje rvanje slobodnim stilom. Tek tokom četvrtih OI 1908. godine održanih u Londonu organizovana su takmičenja u oba stila. U Štokholmu 1912. godine rvanje slobodnim stilom izostaje, nakon čega je zastupljeno na svim OI. Tada su se takmičenja održavala na otvorenom. Zanimljivo je pomenuti tadašnju borbu između finskog rvača Alfreda Johana Asikainena i ruskog rvača Martina Kleina čiji je meč trajao nevjerovatnih 11h i 40min. Napokon, nakon rvačkog maratona pobjedu je odnio ruski rvač koji je bio lakši od svoga protivnika čak 8 kilograma.

Značajni datumi kroz istoriju rvanja

- 1896. godine – Olimpijske igre u Atini na kojim je bilo zastupljeno rvanje Grčko-Rimskim (GR) stilom.
- 1900. godine – Osim na Olimpijskim igrama u Parizu, na svim ostalim Olimpijskim igrama rvanje je u redovnom programu.

Smatra se da je Svjetska rvačka federacija (FILA) osnovana 1921. god. sa sjedištem u Parizu. Izbijanje II. Svjetskog rata prouzrokovalo je prekide u međunarodnim odnosima do 1946. god. kada ponovo oživljava aktivnost FILA-e pod vodstvom Viktora Smedsa. Od 1950. God. u Stockholmu dužnost predsjednika obavlja Roger Coulon koji je na tu funkciju ponovno izabran na kongresu FILA-e 1956. God. u Melburneu. Godine 1971. Nakon Coulonove smrti, dužnost predsjednika preuzima dotadašnji glavni tajnik FILA-e Milan Ercegan (YUG), koji je službeno izabran na tu dužnost u Munchenu 1972. God. na kongresu FILA-e.

Zbog izuzetno velike aktivnosti FILA-e javlja se potreba za formiranjem kontinentalnih federacija pa je 1978. God. u finskom gradu Helsenkiju formiran Evropski odbor za rvanje. Milan Ercegan obnašao je tu dužnost predsjednika FILA-e sve do 2002. god. kada se povukao sa tog mjesta zbog zdravstvenih razloga.

Značajni datumi kroz istoriju rvanja

- 1904 – Prvo prvenstvo svijeta GR stil u Beču
- 1911 – Prvo prvenstvo Evrope GR stil u Budimpešti
- 1912 – Osnovana Svjetska rvačka federacija u Štokholmu
- 1929 – Prvo prvenstvo Evrope u slobodnom stilu u Parizu
- 1951 – Prvo prvenstvo Svijeta u slobodnom stilu u Helsinkju
- 1987 – Prvo prvenstvo Svijeta u rvanju za žene u Lorenskogu
- 2004 – Rvanje za žene prvi put u programu Ol u Atini

Rvanje u Jugoslaviji

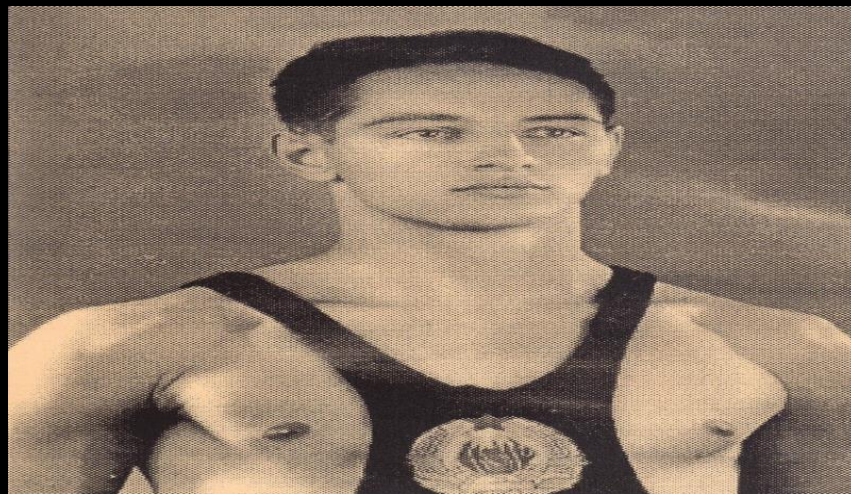
- Kao i mnogi drugi i jugoslovenski narodi njegovali su svoje specifične načine rvanja. Najpoznatija su „u koštac“, i „u pojas“, ili za kaiš.
- Takođe se praktikovalo „Pelivansko rvanje“, karakteristično po ceremonijalu. Prije početka borbe vrši se poseban plesni obred uz pratnju zurli ili bubnjeva
- Prvi počeci rvačke aktivnosti zabilježeni su u Srbiji 1882. godine, međutim ovo su bili samo pokušaji upoznavanja ovoga sporta.
- Godine 1912. u Somboru je osnovan Teškoatletski klub „Radnički“.
- Godine 1924. osnovan je Teškoatletski savez Jugoslavije.

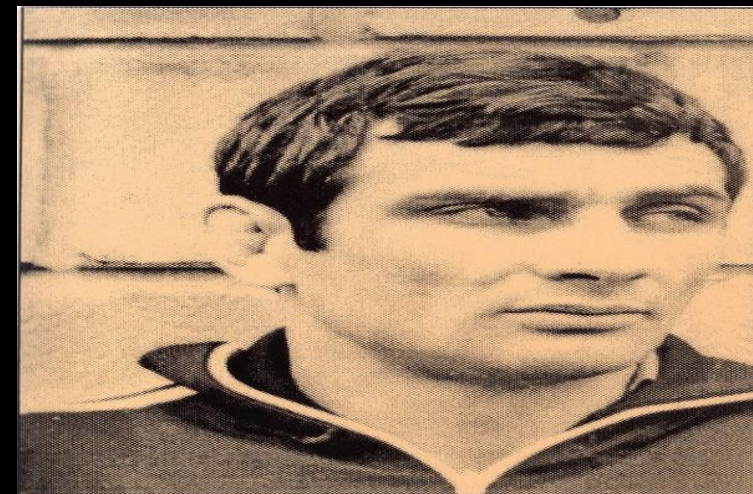
Najtrofejniji jugoslovenski rvači

Momir Petković

Borivoj Vukov

Sreten Damjanović

Stevan Horvat

Branko Martinović

I ako crnogorsko rvanje nema neku tradiciju, bitno je pomenuti jugoslovenskog rvača porijeklom iz Crne Gore, Branislava Martinovića (grčko-rimski stil, laka kategorija) koji je osvojio srebrnu medalju na Olimpijskim Igrama u Rimu. Njegovi značajni rezultati su i bronzana medalja na Olimpijskim igrama u Tokiju, bronzane medalje na Svjetskom prvenstvu u Jokohami i Evropskom prvenstvu u Esenu, kao i zlatna medalja na Mediteranskim igrama Napulju.

- Prvu i poslednju medalju na zvaničnim takmičenjima za reprezentaciju Crne Gore u rvanje donio je Vladimir Radosavljevići 28.06.2009. godine na mediteranskim igrama u Peskari. Bio je član rvačkog kluba “Budva”.
- Danas u Crnoj Gori imamo samo jedan rvački klub koji učestvuje na međunarodnim takmičenjima. To je džudo i rvački klub “Perjanik”

Neki od rezultata rvačkog kluba “Perjanik”:

- Na turniru “Husinski Rudar” u Tuzli osvojeno je 5 medalja
- Na turniru “Serbian Open” u Beogradu osvojena je jedna bronzana medalja
- Turnir “Trofej Beograda” u Beogradu dvije bronzane medalje
- Turnir “Sesvetski Kraljevac open” u Zagrebu bronzana medalja
- Na međunarodnom turniru u Hrvatskom gradu Ludbreg osvojene su 4 medalje
- Međunarodni turnir u Cerovu (Bugarska) osvojene su 3 medalje
- Međunarodni turnir “Arena open” u Puli osvojene su 3 medalje.
- Međunarodni turnir “Kup Sarajeva” osvojeno je 8 medalja.

Raspad bivšeg SSSR-a dovelo je do toga da se ionako velika konkurencija još više povećala. Na održanim olimpijskim igrama u Pekingu (2008), deset najbolje plasiranih zemalja u klasičnom rvanju bile su redom: Rusija, Francuska, Kina, Kuba, Kazahstan, Azerbejdžan, Mađarska, Armenija, Bugarska i Kirgistan.

U rvanju slobodnim stilom najuspješnije zemlje su: Rusija, Ukrajina, Uzbekistan, Gruzija, Kuba, Azerbejdžan, Kazahstan, Turska, USA i Japan.

Vodstvo Svjetske rvačke federacije (UWW) na čelu s predsjednikom Nenadom Lalovićem intenzivno radi na unapređenju rvačkog sporta u svakom smislu. Veliko priznanje dobio je rvački sport kada je 2018. god. Nenad Lalović, ujedno i član IOC-a izabran u Izvršni odbor najvažnije sportske organizacije na svijetu – Međunarodni olimpijski odbor (IOC).

Aleksandar Karelin – zasigurno najveći rvač svih vremena
Njegov ukupni skor iznosi 887 pobjeda i 2 poraza

- Rvačka Međunarodna svjetska federacija danas broji 176 članova

HVALA NA PAŽNJI !!!

